

Albánok és az önrendelkezés

I. Bevezető gondolatok

Európa stabilitása és biztonsága szempontjából a Balkán helyzete mindig kulcsfontosságú volt. Egyrészt a 20. század elejéig, az Oszmán Birodalom gyengüléséig a Balkánon élő nemzetiségeknek nem volt lehetőségük egy saját nemzetállam létrehozására. A két nagyhatalom meggyengülése, majd pedig szétesése nyomán a térségben jelentős hatalmi vákuum alakult ki. Az Oszmán Birodalom hanyatlása nyomán, a térségben elindulhatott az önálló állammá alakulás. Ennek nyomán jött létre 1912. november 28-án Albánia. Bár Albánia a második világháború óta független államként létezik, viszont egészen napjainkig a környező országok albán kisebbségeinek autonómia és a nagyobb önrendelkezésért folytatott törekvései a Balkán stabilitásának egyik fontos kérdése, hiszen a Balkán viszonyait most is feszült nemzeti és vallási ellentétek jellemzik. Ma körülbelül 8 millió albán él szerte a világban, többségük Albániában és Koszovóban. Kisebbségként összefüggő közösséget alkotnak Macedóniában, Montenegróban és Görögországban is. Emellett szerte a világban találhatunk albánokat, nagyobb létszámban, Olaszországban és Németországban. Jelenleg a Balkánon két albán többségű független állam található, Albánia és Koszovó.

II. Az albán nép

Az albán elnevezés valószínűleg az Albanoi nevű illír torzs nevéből ered, amelynek legjelentősebb települése Albanopolis volt. Az albánok magukat shqiptarnak nevezik. Az albán nép eredetét, mint általában minden nép eredetét viták övezik. Feltételezések szerint az albánok a Balkán belső, hegyvidéki területein éltek, ahol a románok őseivel szoros közelségben alakult ki az albán etnikum. Más kutatók szerint pedig az albánok évezredek óta őshonosak a Balkán délnyugati peremén, de abban megoszlanak a vélemények, hogy őseiket a dákokban és a trákokban, illetve az illírekben kell-e keresni. Az albán nép őseinek a legtöbb kutató az illír vagy a trák népet tartja. Ez utóbbi, az illír-albán kontinuitáselmélet a legismertebb és a legtöbbször által elfogadott, de tudományosan ez sem igazolható maradéktalanul. Az illírek után nem maradt fenn az összehasonlításhoz kellő számú nyelvemlék, a régészeti eredmények sem bizonyítják a két nép tárgyi kultúrájának rokonságát, és egyéb nyelvészeti megfontolások is cáfolni látszanak az illír-albán kontinuitás elméletét (a Jireček-vonal² igazolja, hogy az illír görög, míg az albán alapvetően latin hatású kultúra; az illír helynevek többszörös átvétellel kerültek az albánba; stb.).

Az albánokat jelenleg két csoportra osztják, a gegekre és a toszkokra. A koszovóiak gegek, az albániaiak pedig toszkok, viszont a két csoport között csak a néprajzi tekintetben vannak eltérések. A két népcsoport nyelvjárásaiból alkották meg 1971-ben a modern irodalmi albán nyelvet.

---

¹ Dr.Kiss Adrienn – NKE-HDI doktorandusz (dr.kissadrienn@gmail.com)

² Jozef Konstatin Jirecek dolgozott ki egy olyan képzeletbeli kelet–nyugati tengelyű vonalat, amely a Balkán-félszigetet osztja ketté, feltételezve, hogy a 4. századig ettől északra élő népek műveltségében a latin, a délre élőkében a görög hatás dominált.

III. Albánia

Az albán nacionalizmus feléledése a 19. század második felére tehető. Az Oszmán Birodalom az 1870-es évekre gyengülni és hanyatlani kezdett, ami megerősítette a birodalom népeinek függetlenedési törekvéseit. Görögországnak, Szerbiának és Montenegrónak már ebben az időszakban sikerült elérni az önállóságot. Bár az albánok 1878-ban megalapították a Prizeni Ligát³, de csak 1912. november 28-án tudott létrejönni egy független albán állam, Albánia.⁴

Az első Balkán-háború⁵ (1912-1913), az szkutari válság⁶ (1912-1913) jelentősen nehezítették az új önálló állam létét, Majd az I. világháború idején az Osztrák-Magyar Monarchia és Olaszország csapatai megszállták az országot.⁷ Így csak 1920-ban állhatott fel újra a nemzeti kormány. 1928-ban Amet Zogu I. Zogu⁸ néven az Albán Királyság királya lett, akit a megszálló olasz csapatok űztek el a trónjáról. Ugyanis az olasz csapatok 1939-ben újra megszállták a területet, és Viktor Emánuel lett az albán király. 1943 szeptemberében az olasz kapituláció után a németek megszállták Albániát és formálisan elismerték a korábbi Nagy-Albánia függetlenségét. Ez az elismerés, így Nagy-Albánia léte sem hosszú, hiszen 1944-ben összeomlik, majd 1944 novemberében Albánia felszabadul az Enver Hoxha⁹ vezette kommunista partizánok által, és kezdetét vette az albánok történelmének egyik legsötétebb, a Hoxha 1985-ös haláláig tartó korszaka. Az országnak a sztálinizmushoz mindvégig hű, izolacionista politikája Albániát elszigetelte, és életszínvonalában Európa sereghajtójává züllesztette. Az 1991-ben bekövetkezett demokratikus fordulat után számos politikai reformot vezettek be az országban, a gazdaságot liberalizálták, de a politikai vezetésben tapasztalható korrupció, a gazdasági összefonódások több ízben anarchiához, illetve belső feszültséghez vezettek. Ennek egyik legjelentősebb példája a piramisjáték¹⁰-válság néven híresült el. Amikor is 1996-97-ben annyira megnöttek a pénzügyi szektorban a hatalmas pilótajátékok, hogy az ország gazdaságilag a csőd szélére sodródott, a kormányt pedig végül a fellázadt tömegek megdöntötték. Albánia ma is Európa egyik legszegényebb országa, annak ellenére, hogy jelentősen fejlődik. Nagyon magas a népszaporulat az országban, ami ahhoz vezet, hogy jelentős számú albán tudja elhagyni az országot. Elsősorban Olaszországba és Németországba történik a kivándorlás, de jelentős számú albán él Nagy-Britanniában vagy az USA-ban is.

Albánia a NATO tagja lett 2009-ben. NATO tagságának okai között elsősorban az található, hogy az USA régóta szeretett volna jelen lenni a Balkánon. A Balkán országainak nemzetközi kapcsolatai elég eltérőek, aminek oka az eltérő eredet és vallásban kereshető. A Balkán a nagyhatalmak ütközőzónájában található. Oroszország és Törökország is próbál

---

³ Lidhja e Prizreni az 1878–1881 közötti évek albán nemzeti ellenállását összefogó, az önálló Albánia megteremtéséért harcoló hazafias szervezet volt az Oszmán Birodalmon belül.

⁴ Nopcsa Ferenc báró sokat tett azért, hogy létrejöjjön a független és önálló albán állam. Felvetődött az a gondolat is, hogy ő legyen Albánia király. Fontosságát az is mutatja, hogy utcák vannak elnevezve róla Albániában.

⁵ Az első Balkán-háború az Oszmán Birodalom és a Balkán-szövetség (Szerbia, Bulgária, Görögország és Montenegró) között zajlott, melyben az Oszmán Birodalom vereséget szenvedett.

⁶ Szkutar, ma Shkoder (Shkodra) az albán-macedón határon fekvő város. Melynek hovatartozása nyomán válság alakult ki.

⁷ Az olasz megszállás (illetve Olaszország közelsége) mind a mai napig érezteti hatását Albániában. Az ország utcáin sétálva többre megyünk az olasz nyelv ismeretével, mint más nyelvekével. Illetve Olaszországban jelentős albán kisebbség él, sok albán vendégmunkás dolgozik az országban.

⁸ Zogu király felesége a magyar származású grófnő Apponyi Geraldine volt.

⁹ Enver Hoxha (1908-1985) – Az Albán Munkáspárt első titkára, 1941-1985 között Albánia vezetője és diktátora.

¹⁰ A piramisjáték esetén egy cég kisbefektetők tömegeitől gyűjt be pénzt, meglehetősen magas hozamok ígéréssel. Ezeket a magas hozamokat az elsőként beszállóknak fizetik ki, mégpedig azok pénzéből, akik később fektetnek be.

terjeszkedni a térségben. Illetve a Balkán országai törekszenek egy majdani Európai Unió tagságra is. Ezért stratégiai fontosságú volt Albánia NATO tagsága. Az sem elhanyagolható tény, hogy a szocialista rendszer felbomlása után az albán lakosság jelentősen USA barátta vált. Ez köszönhető a pénzügyi támogatásnak, melyet az USA nyújtott különböző formákban Albániának, illetve a Koszovó függetlenségéért folytatott harcokban, az USA az albánok oldalán állt, amit jó néven vettek az anyaország lakosai. Földrajzi adottságait tekintve Albánia az Otrantói-szorosnál fekszik, melynek ugyan geostratégiai jelentősége csökkent, illetve átalakult. Az Otrantói-szoros¹¹ mai szerepe elsősorban a migráció tekintetében van. Összegezve: Albánia NATO csatlakozása mögött elsősorban a Balkán politikai viszonyrendszere és az elmúlt évszázadokban lezajlott történelmi eseményei, politikai, geopolitikai, valamint geostratégiai folyamatai vannak, mintsem katonai vagy gazdasági ereje. *Albánia 2009-ben nyújtotta be az uniós tagság iránti kérelmét, de az Európai Tanács csak 2014-ben minősítette tagjelölti országnak.* Jelenleg is tagjelölti státuszban van. Albánia Unió tagsága annyiban mindenképpen újat hozhat az EU életébe, hogy az eddigi uniós tagoktól eltérően nem keresztény, hanem muszlim többségű ország kerülne a tagok közé.

IV. Koszovó

A mai Koszovó területe már a XII. században a Szerb királyság része lett. Majd a törökök hódításai nyomán 1455-ben került a török uralom alá. Aminek nyomán a keresztények elhagyták a területet és a lakosság egy hosszú folyamat nyomán vált túlnyomó többségében muszlim vallásúvá. Ennek köszönhető az is, hogy a területet főleg albánok lakják. Koszovó területe az Oszmán Birodalom része volt egészen a birodalom felbomlásáig. *Az első balkáni háborút lezáró londoni egyezmény¹² csatolta Koszovót Szerbiához.* Egy rövid ideig olasz megszállás alá került a terület, hiszen a második világháború folyamán Albánia része volt (Nagy-Albánia rövid időszaka). 1943-ban az olasz csapatok helyére németek érkeztek, és 1944-ig a jugoszláv partizánok megérkezéséig az ő fennhatóságuk alá tartozott.

A második világháború után a kommunista Jugoszlávia idején ismét Szerbia része lett. 1963-ban létrehozzák a Koszovói Autonóm Tartományt. Az 1974-es szövetségi alkotmány tovább erősíti az autonómiát: a Koszovói Szocialista Autonóm Tartomány alkotmányos jogköre kibővült, saját elnöksége és kormánya, nemzeti bankja és szinte teljes körű állami intézményrendszere lett. Képviselője paritásos alapon helyet foglalt a szövetségi elnökségben - ezzel Koszovó föderáción belüli státusa gyakorlatilag kiegyenlített a köztársaságokéval, de továbbra is Szerbia része maradt. Hivatalos nyelv volt a szerb-horvát, az albán és a török. A tartományi közigazgatás az albán többségű hatóságok kezébe került. A jugoszláv alkotmány az önrendelkezési jogot államellenes cselekménynek minősítette. Ezért a Jugoszláviát alkotó nemzetiségeknek meg kellett várniuk a szocialista rendszer felomlását és utána hozhatták létre önálló államukat. A hidegháború időszakában, ha még látszódtott is, hogy a kisebbségek elnyomásban élnek, a nagyhatalmaknak nem volt érdeke, hogy ez ellen tegyenek. Számukra sokkal fontosabb volt az elnyomáson alapuló, de stabil Jugoszlávia. (Természetesen ez nem csak Jugoszlávia esetében volt így.) Az 1974. évi

---

¹¹ Az Otrantói-szoros biztosítja az összeköttetést az Adriai-tenger és a Földközi-tenger között. Így a szoros ellenőrzése, birtoklása stratégiai fontosságú volt, mert Otrantói-szoros elzárásával az Adriai-tengert jelentéktelen beltengerre lehet tenni és elmondható: az Adrian bárkinak lehet bármilyen erős flottája, mit sem ér vele, ha nem tud az Otrantón át kijutni a Földközi-tenger keleti medencéjébe

¹² A londoni egyezmény zárta le az első Balkán-háborút. Melyet 1913. május 30-án írtak alá és ez az egyezmény rendezte Albánia függetlenségét és államhatárait, a Szandzsák, Koszovó, Macedónia és Trákia hovatartozását, illetve Oszmán Birodalom nyugati határait.

alkotmánymódosítás tovább előírta, hogy „Jugoszlávia népei az elszakadási jogot is tartalmazó önrendelkezési jogukra hivatkozva és saját szabad akaratuk alapján (...) egyesültek a szabad és egyenjogú népek és nemzetiségek szövetségi köztársaságába...”¹³ Az alkotmány értelmezése alapján tehát az önrendelkezés joga nem illette meg a kisebbségeket, csak az államalkotó délszláv népeket. Tehát ez alapján sem a Vajdaságban élő magyarok, sem a Koszovóban élő albánok nem élhettek az önrendelkezési jogukkal¹⁴. Aztán a rendszerváltás alá is támasztotta, hogy miért számított államellenes cselekménynek az önrendelkezésre törekvés. Hiszen a Jugoszláviát alkotó népek nagy része hol rövidebb, hol hosszabb ideig tartó háborúk után érték el a független állami létet. 1981 áprilisában nem sokkal Tito halála után zavargások törtek ki az egyetemisták körében, Pristinában, és előjött a „Koszovó (legyen) köztársaság!” jelszó. A szerb hatalom katonai elnyomással, majd különböző pacifikálási kísérletekkel válaszolt, de a föderáció többi tagjai egyre türelmetlenebbé váltak a szerb hegemonia visszaállításának kísérleteivel szemben. A szerb katonai jelenlét nyomán fokozódott és egyre erőszakosabb formát öltött az albán szeparatizmus, ami viszont tovább serkentette a koszovói szerbek és egyéb más nemzetiségűek emigrációját. Az albán szeparatizmus és nacionalizmus felerősödött.

A rendszerváltozást követően Jugoszlávia felbomlott.¹⁵ A tagállamoknak sikerült elnyerniük a függetlenséget, de Koszovó továbbra is Szerbia része maradt. Ahogyan szerb nacionalizmus erősödött a szerbek körében, úgy erősödött az albán nacionalizmus és szeparatizmus is.

Miután Milošević hatalomra került a szerb nacionalizmus kormányzati szinten is elhatalmasodott és ennek következményeként Koszovó gyorsan elveszítette autonómiáját, elvesztve alkotmányos jogát ahhoz, hogy ügyeit saját maga intézze. Jugoszlávia szétesése után a központi kormányzás egyre jobban arra törekedett, hogy a tartományból minél több albánt kiszorítson. 1998-ra a békés megegyezés lehetősége csődbe jutott. A fegyveres konfliktusok lehetősége fenyegette az egész Balkán stabilitását, melynek hatására a nemzetközi közösség a beavatkozás mellett döntött.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsa 1999. június 10-én fogadta el 1244-es számú határozatát, amely Koszovót átmeneti ENSZ igazgatás alá helyezte (UNMIK¹⁶), és megbízta a NATO vezetésű békefenntartó erőket (KFOR¹⁷¹⁸). Az UNMIK feladatkörébe tartozott az alapvető polgári közigazgatási funkciók ellátása Koszovóban, a valódi koszovói autonómia és öngazgatás megteremtésében való segédkezés, a nemzetközi szervezetek által nyújtott humanitárius és rendkívüli segélyek koordinálása, a polgári jogrend fenntartása, az emberi jogok védelmének betartása, a biztonság garantálása és a menekültek és áttelepültek zökkenőmentes hazatérésének biztosítása stb. A helyi szervekkel szorosan együttműködve az UNMIK még magára vállalta az egyéb feladatok széles skáláját: a közszolgáltatások nyújtását, a bankrendszer kiépítését, a postai szolgáltatás megszervezését, az egészségügy és közoktatás megszervezését. A KFOR feladata a biztonság és a rend fenntartása. A KFOR katonái mind a mai napig felügyelik a területet. 2001-ben az UNMIK felállította a koszovói önkormányzat átmeneti intézményeit, beleértve a választott koszovói törvényhozó gyűlést, az elnök és a miniszterelnök posztját. Koszovó első szabad, országos

¹³ <https://searchworks.stanford.edu/view/2368634> (2018.01.05.)

¹⁴ Az önrendelkezési jog jelentőségét illetően lásd Bódi Stefánia: Bibó István gondolatai a régió és a demokrácia kapcsolatáról, *Polgári Szemle: Gazdasági és Társadalmi Folyóirat*, 8:(3-6) pp. 100-122. (2012)

¹⁵ A Daytoni-békeszerződés az albán kérdést nem rendezte, ami tulajdonképpen előrevetítette egy újabb konfliktus születését a Balkánon.

¹⁶ United Nations Mission in Kosovo

¹⁷ Kosovo Force, tevékenysége békakikényszerítő és békétámogató misszióknak indult, és ez a jellege máig megvan.

¹⁸ A NATO KFOR beavatkozásának alapját az ENSZ BT 1244-es határozata mellett, a kumanovói-megállapodás adja.

választását 2001 végén tartották. 2004-ben zavargások törtek ki az albánok körében, mert az országban állomásozó erőkben a függetlenségük akadályozóit látták a koszovói albánok. Ennek hatására a NATO és az ENSZ újraértelmezte szerepvállalását a térségben. 2006-ban nemzetközi tárgyalások kezdődtek Koszovó helyzetének végleges rendezéséről, a Biztonsági Tanács 1244-es határozata értelmében. A tárgyalásokon résztvevők egymással ellentétes álláspontot képviseltek Koszovó jövőbeli státuszáról. Miután a belgrádi kormánnyal, és a koszovói albánokkal hónapokon át folytatott tárgyalások megbuktak, Koszovó 2008. február 17-én kikiáltotta függetlenségét Szerbiától, az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Unió (EU) többségének támogatásával. A függetlenség egyoldalú kikiáltását mindenki aktuális érdekeinek megfelelően értelmezte. Van olyan nézet, mely szerint sérti az ENSZ BT 1244-es határozatát, mely elismeri Szerbia területi egységét. Természetesen Szerbia nem ismerte el Koszovó független létét. A nagyhatalmak közül Oroszország sem ismerte el Koszovót, de mára már az országok többsége elismerte. Az ENSZ Közgyűlés a nemzetközi bíróságtól kért tanácsadó véleményt Koszovó függetlenségének kikiáltásáról. A nemzetközi bíróság tanácsadó véleményében kifejtette, hogy önmagában a nyilatkozat ténye nem sérti a nemzetközi jogot, mivel az azt kikiáltók nem, mint az ideiglenes intézményrendszer részei, azaz nem, mint koszovói parlament tették a nyilatkozatot, hanem mint magukat Koszovó népe képviselőinek tekintő magánszemélyek, ilyenformán a nemzetközi jog előírásai őket nem kötik.¹⁹

Az Európai Unió Koszovót „potenciális tagjelölt” államnak tekinti. Koszovó Európai Unió státuszát tekintve 2017-ben jelentős előrelépések történtek. Ugyanis az EU–Koszovó Stabilizációs és Társulási Tanács keretében az EU és Koszovó megállapodtak arról, hogy elmélyítik együttműködésüket és áttekintik kapcsolatuk alakulását. Koszovó elkötelezett, hogy mielőbb eredményeket mutasson fel a stabilizációs és társulási megállapodásban előírányzott és az európai reformtervben meghatározott legfontosabb reformok terén, mégpedig az uniós intézményekkel szorosan együttműködve, ezzel is előrelépve az európai integrációhoz vezető úton.

Koszovó helyzete még mindig kérdéses, hiszen több állam nem ismerte el. Köztük Szerbia sem, mai napig a tartományának tekinti. Koszovó gazdasági szempontból sincs kedvező pozícióban, hiszen Európa sereghajtói közé tartozik. Jelentős a kivándorlás az országból, sok esetben a külföldre származott albánok által küldött pénz tart el családokat.

V. Albán kisebbségek a Balkánon

Nagy-Albánia a XX. században, ha csak egy rövid ideig is, de létezett a második világháború idején, amikor Koszovó területe Albániához tartozott. Viszont nem lehet elfelejteni azt a tényt, hogy Albánia és Koszovó hosszú ideje eltérően fejlődik. Hiszen Albánia bár független ország volt, de izoláltan fejlődött. Viszont a tradíciókon alapuló társadalom felbomlott. A nők is emancipálódtak. Koszovó viszont Jugoszlávia részeként kevésbé volt elszigetelt, viszont a tradicionális szemlélet jobban megmaradt. Bár ez a két ország albán többségű, viszont rengeteg albán él kisebbségként a környező országban, illetve szerte a világban. Egyes felmérések szerint kb.8 millió albán nemzetiségű ember él a világban. (van olyan számítás is mely szerint 10-12 millió). Ebből csak közel 2,7 millióan élnek az „anyaországban” Albániában. Nagy-Albánia szempontjából az érdekes, hogy Albánián kívül, de a Balkánon mennyi albán él összefüggő területeken. A másik jelentős albán többségű független állam Koszovó, mely kb.1,6 millió albánnak ad otthont. Illetve Macedóniának nagyjából fél millió, Görögországnak 480 ezer, illetve Montenegrónak közel

¹⁹ A nemzetközi bíróság hozzátette, hogy nem vizsgálta azt, hogy a függetlenségi nyilatkozat alkalmas-e a célzott joghatás kiváltására, azaz érvényes és hatályos-e, valamint hogy Koszovó független állam-e.

30 ezer albán nemzetiségű lakosa van. Macedónia lakosságát tekintve kb.25 %-át teszik ki az albánok. A macedóniai albánok főleg a Koszovóval és Albániával határos területeken élnek, illetve a főváros Skopje lakossága is etnikailag erősen megosztott. A 2001-ben kitört macedón-albán polgárháborút nemzetközi nyomásra az ohridi-egyezmény zárta le. Az egyezmény sokat segített a macedóniai albánokon, mert helyet kaptak a szkopjei kormányban, az állami adminisztrációban, a rendőrségben. Az albánok lakta területeken megjelentek a kétnyelvű, albán-macedón táblák is. Az egyezmény pontjainak betartása azóta sem megy zökkenőmentesen²⁰ Többször éri az a vád a macedón vezetést, hogy nem tartják be az egyezményben foglaltakat, melynek hatására nőtt a szegregáció mértéke az albán lakosság hátrányára, illetve az integrációs folyamatok sem hozták meg a hozzá fűzött reményeket.

Montenegró albán lakossága az Albániával határos déli részeken él, melynek központja Ulcijn városa.

Szerbiában is élnek albánok, illetve Koszovóban is élnek szerbek, illetve Koszovó területében vannak szerb enklávék is. Azért fontos megemlíteni, hogy szerbek is élnek Koszovóban, mert voltak olyan tervek, mely szerint Szerbia és Koszovó cserélne területeket. Például ilyen cserealap tervezet volt, hogy a Presevo-völgyet elcserélik Mitrovicára. Az addig koszovói Presovo-völgyet, Medvedét és Bujanovacot²¹ az 1946-os jugoszláv alkotmány a szerbiai tagköztársaságba helyezte át. 1992-ben a három közigazgatási egység területén népszavazást tartottak, amin a lakosok jelentős része a Koszovóhoz való csatlakozás igényét fejezte ki. Viszont ma is Szerbia részét alkotja, és közel 80000 albán él itt.

Törökországban is jelentős számú albán kisebbség él (illetve török kisebbség él Koszovóban is és Macedóniába is az albánokkal együtt). Az albán-török viszony, a vélt hasonló eredet és a vallási egyezőség alapján régóta jó. Kulturális tekintetben az albánok részére Isztambul egyfajta tájékozódási pont. Törökország elsőik között ismerte el Koszovót, mint független államot. Támogatója az albánságnak és a Nagy-Albániát forszírozó törekvéseknek is. Három olyan ország került most említésre (Törökország, Koszovó és Albánia), melyek céljai között szerepel az Európai Unió tagság és muszlim többségű államok, melyek új kihívások elé állíthatják az EU-t.

Az egyetlen albán lakta terület, amely ma az EU kebelén belül helyezkedik el, az északnyugat-görögországi Albániával határos Csamuria/Chameria²².

Macedónia, Montenegró, Szerbia és Görögország fenyegetésként éli meg a növekvő albánságot. Bár Nagy-Albánia eszménye időről-időre felmerül, de realitása sem albániai politikusok részéről, sem a koszovói vezetés részéről nincs meg. Nagy-Koszovó létrejöttének talán nagyobb az esélye. Hiszen Koszovó, a Presevo-völgy egyesítése sokszor felmerül, mint a szerb-albán ellentétek megoldására történő javaslat. Ehhez az egyesüléshez csatlakozhatnának a Nyugat-Macedóniában élő albánok is, akik a demográfiai növekedésüknek köszönhetően reális célként tűzhetnék ki Macedónia felbomlását.

VI. Összefoglalás

A Szovjetunió felbomlása után, nem volt meg a nagyhatalmi egyensúly a Balkánon, minek hatására elmúlt lassan három évtized az etnikai konfliktusokról szól. Most úgy tűnik, megint a nagyhatalmak érközönájába kerül a Balkán. Az USA mellett, Oroszország is keresi a szövetségeseit a térségben, Törökország számára is fontos, hogy kikben talál partnert és ott van az Európai Unió is, aki célként tűzte ki a balkáni államok integrációját.

²⁰ Több olyan esetről ír beszámolnak a híradások, melyekben egy-egy városi vagy falusi atrocitásnak etnikai háttere van.

²¹ Dél-Szerbiában az albán lakosság száma 50000-80000 fő között mozog.

²² Görögország 1941-ben kapta vissza Albániától Csamuriát és Dél-Epiruszt.

Jelentős probléma a Balkánon, hogy az elmúlt évtizedekben létrejött államok kapcsolatai egymással nem a legjobbak. Hiába az Európai Unió tagja Horvátország és Szlovénia, viszonyukat a mai napig meghatározza a két ország között zajló határviták.

Macedónia és Görögország között évtizedek óta zajlik egy név vita, mely hátráltatja Macedónia EU-hoz való csatlakozását is. (Talán ez a név vita megoldódni látszik Macedónia új elnevezésével.)

Folyamatos törésvonal a Balkánon a vallási megosztottság.²³ Jól megfigyelhető az iszlám és a keresztény népek szembenállása. Érdekes megfigyelni, hogy az albánok között is vannak katolikusok és többségben muszlimok, még sem alakult egy olyan törésvonal, mint a szlávok között (horvát katolikus és szerb ortodox szemben állás).

Minden Balkáni állam rendelkezik más etnikumú/vallású kisebbséggel, ahol sok esetben az együttélés nem zökkenőmentes és a kisebbségek jogai nincsenek garantálva. Miután minden Balkáni állam céljai között szerepel egy majdani EU-hoz való csatlakozás, így talán a kisebbségek helyzete egyre inkább javulni fog a térségben.

Nagy-Albánia eszménye időről-időre felvetődik, de realitása több okból sincs. Senkinek nem érdeke egy újabb (fegyveres) konfliktus a Balkánon. Már pedig egy albán egyesülés ezzel járna. Azok az országok melyeknek területén nagyobb számú albán kisebbség él a területvesztésbe és elszakadásba békésen biztosan nem menne bele. Viszont az albánokra jellemző egy természetes népszaporulat. Európa legtöbb népével szemben az albánok körében egy lassú, de határozott népességnövekedés figyelhető meg, ami a jövőben újra átrajzolhatja majd a Balkán viszonyait. Hiszen egy olyan Macedónia vagy Montenegró vagy Szerbia, ahol a macedónok, montenegróiak vagy szerbek számra nem növekszik, sőt csökken, viszont az albán kisebbség nő, jelentős gondok forrása lehet. Vizionálhatjuk államok felbomlását, népek egyesülését és új államok kialakulását is. Rengeteg kérdés felvetődhet, mi lesz Észak-Koszovó és a Presevo-völgy sorsa? Létrejöhet-e Nagy-Albánia vagy Nagy-Koszovó? Az Ohridi egyezmény megoldás-e Macedóniában? Jó pár kérdést feltehetnénk még, amire nem tudjuk a választ. Viszont ezek a kérdések Európa jövőbeli biztonsága szempontjából rendkívül fontosak. Talán megoldást jelenthetne a gondokra egy Európai Unióban való egyesülés, de jelenleg egyik balkáni ország EU-hoz való csatlakozása messze van.

Tanulmányomban a Balkán egy aktuális problémáját mutattam be a rengeteg megoldatlan probléma közül. Ezek sajnos olyan jellegű problémák, melyek nemzetközi beavatkozás nélkül nem oldhatók és bármikor súlyos konfliktus törhet ki.

Felhasznált irodalom

Bódi Stefánia: Bibó István gondolatai a régió és a demokrácia kapcsolatáról, Polgári Szemle: Gazdasági és Társadalmi Folyóirat, 8:(3-6) pp. 100-122. (2012)

Bódi Stefánia: Az észak-írországi konfliktus elemzése, különös tekintettel Bibó István értelmezésére. Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények,11:(1) pp. 170-175. (2007)

Halász Iván – A válságkezelő nemzetközi igazgatás Koszovóban (Pro Minoritate 2005. tavaszi szám 3 -3 4p)

Heka László – A népek önrendelkezési és elszakadási jogának megvalósítása a volt Jugoszlávia felbomlása esetén http://acta.bibl.u-szeged.hu/34788/1/juridpol_077_161-174.pdf (2018.01.05.)

Kisgyőri Roland – Koszovó: Az önrendelkezési jogok ütközőpontjában (Pro Minoritate 2007/nyár)

Kitanics –Pap – Albánok (Balkán Füzetek, No. 9. Pécs, 2010)

---

²³ A vallási megosztottság erejéről lásd: Bódi Stefánia: Az észak-írországi konfliktus elemzése, különös tekintettel Bibó István értelmezésére. Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények,11:(1) pp. 170-175. (2007)

Kovács Péter – Ítélet tanácsadó vélemény köpönyegében – avagy van-e harmadik típusú eljárás a nemzetközi bíróság előtt? (Iustun Aequum Salutare IV.2008/1 5-22)

Vincze Dalma – A NATO átalakuló koszovói jelenléte (Külügyi Szemle 2011. nyár)

http://www.instat.gov.al/media/177354/main_results__population_and_housing_census_2011.pdf (2018.01.02.)

<http://www.consilium.europa.eu/hu/meetings/international-ministerial-meetings/2017/11/17/> (2018.01.01.)

http://www.stat.gov.mk/pdf/kniga_13.pdf (2018.01.01.)

<https://searchworks.stanford.edu/view/2368634> (2018.01.05.)

<https://albanianstudies.weebly.com/>(2018.01.04)